Caravana FICSIMM, OFA, PACT - septembrie - octombrie 2026:

unsprezece județe, o singură concluzie -

IMM-urile vor predictibilitate și un stat partener,

și au înțeles că nu le pot obține singure,

ci doar printr-o voce comună, prezentă acolo unde se scriu regulile

Rezumat

Între **16 și 24 septembrie 2026**, Organizația Femeilor Antreprenor - OFA, împreună cu FICSIMM și Patronatul Antreprenorilor din Contabilitate, Taxe și Audit - PACT, au organizat **șapte conferințe în șapte județe** din patru regiuni de dezvoltare: Alba, Hunedoara, Timiș, Gorj, Dolj, Vâlcea și Argeș.

Între **5 și 29 octombrie 2026**, Caravana a continuat în Regiunea Nord-Est **(patru județe)**, sub genericul She Builds NEB, ca parte a programului european EIT Community Ignite NEB: Suceava (5 octombrie), Piatra Neamț (6 octombrie), Bacău (7 octombrie) și conferința națională de la Iași (29 octombrie).

În total, ediția din 2026 a Caravanei a acoperit 11 județe din 5 regiuni de dezvoltare, cu peste 1.175 de participanți în sală și peste 10.000 de persoane online (etapele de la Alba-Iulia, Timișoara, Pitești și Iași au fost transmise în direct)**.**

Caravana a fost un exercițiu de ascultare, cu un format identic în fiecare județ: un panel despre **bugetul european 2028 - 2034** privit prin ochii unei firme din județ, un **atelier practic pentru IMM-uri** și o secțiune de închidere despre **dialogul social** și rezultatele FICSIMM & OFA & PACT din 2024 - 2026. La aceeași masă au stat, în funcție de etapă, Ministerul Finanțelor, ANAF, Parlamentul European, CESE, cinci ADR-uri, prefecți, consilii județene, primari și camere de comerț. În Nord-Est, formatul a fost adaptat programului Ignite NEB: panelul „De la provocare locală la soluție europeană”, sesiunea „De la discuție la acțiune”, în care participanții au propus și au votat provocările județului la care femeile antreprenoare pot răspunde cu o afacere, și „Atelierul IMM-ului competitiv”. La Iași, la aceeași masă au stat Parlamentul European, Comisia Europeană, Grupul Băncii Europene de Investiții, EIT Community New European Bauhaus, Confederația patronală Concordia, Comitetul Economic și Social European, ADR Nord-Est, Consiliul Județean Iași și universitățile ieșene.

Ce am auzit se rezumă în opt fraze:

1. **Antreprenorii vor predictibilitate înaintea oricărui grant.**
2. **Taxarea muncii îi împinge de la competitivitate la supraviețuire: fiecare angajat în plus este un risc, nu o investiție.**
3. **Banii europeni ajung prea târziu față de viteza afacerii.**
4. **Antreprenorii nu știu cum se „traduc" inovarea și sustenabilitatea „pe limba" propriei afaceri.**
5. **Trecerea de la granturi la instrumente financiare nu este pregătită în firme.**
6. **Multe IMM-uri nu au instrumentele elementare de gestiune financiară pe care băncile le vor cere. Și, mai ales,**
7. **Antreprenorii se simt singuri: nimeni nu îi întreabă „de sănătate".**
8. **Antreprenorii vor să fie la masa discuțiilor, prin dialog social, când se scriu planurile județene și regionale pentru 2028 - 2034.**

Capitolul 5 prezintă propunerile FICSIMM & OFA & PACT; capitolul 6, concluziile și pașii următori.

Ana-Maria Icatoiu
Digitally signed by Ana-Maria Icatoiu
Date: 2026.11.09 18:38:10 +02'00'

Cuprins

Rezumat 1

1. De ce există Caravana și de ce contează? 5

1.1. Contextul: regulile se scriu acum, nu în 2028 5

1.2. Formatul Caravanei 5

1.3. Utilitatea directă 6

2. Edițiile anterioare 6

2.1. De la fonduri nerambursabile la bugetul european 6

2.2. Ce s-a schimbat de la o ediție la alta? 7

3. Ediția din septembrie - octombrie 2026 7

3.1. Traseul și participarea 7

3.2. Ce a fost nou în această ediție? 9

3.3. Etapa din Regiunea Nord-Est: She Builds NEB (5 - 29 octombrie 2026) 9

4. Ce am auzit: problemele, nevoile și îngrijorările de la firul ierbii 10

4.1. Predictibilitatea fiscală și legislativă, înaintea oricărui grant 10

4.2. Taxarea muncii: povara care transformă competitivitatea în supraviețuire 10

4.3. Viteza banilor europeni nu ține pasul cu viteza afacerii 11

4.4. Trecerea de la grant la instrumente financiare: anunțată, dar nepregătită 12

4.5. Sănătatea financiară a firmei și relația cu banca 13

4.6. Energie, forță de muncă, infrastructură: disparitățile din interiorul regiunilor 13

4.7. Izolarea antreprenorului și deficitul de reprezentare 14

4.8. Administrație, digitalizare, sustenabilitate și risc politic 15

4.9. Antreprenoriatul feminin: finanțare, comunitate, continuitate 15

5. Ce răspundem? Soluțiile și propunerile FICSIMM & OFA & PACT 16

5.1. Predictibilitate: un pachet obligatoriu, nu o promisiune 19

5.2. Reducerea taxării muncii 19

5.3. Finanțare: instrumente pe care le-am proiectat, nu doar le-am cerut 21

5.4. Retehnologizarea IMM-urilor energofage: instrumentul FICSIMM - BID 22

5.5. Bugetul european și regiunile: cine decide și cât primesc 23

5.6. Fondul European pentru Competitivitate: ecosisteme, nu proiecte izolate 24

5.7. Achiziții publice: 23 de propuneri ca IMM-urile să fie parte din contracte 26

5.8. Energie, industrie, capital uman și disparități 26

5.9. Inovarea și sustenabilitatea „pe limba" fiecărui domeniu de activitate 27

5.10. Antreprenoriat feminin și tineri 29

5.11. Reprezentare și dialog social: canalul cerut de antreprenori 29

6. Concluzii și pașii următori 30

Anexă. Documentele FICSIMM & OFA & PACT la care face trimitere raportul 32

1. De ce există Caravana și de ce contează?

1.1. Contextul: regulile se scriu acum, nu în 2028

Cadrul Financiar Multianual 2028 - 2034, Fondul European pentru Competitivitate (ECF), hărțile ajutoarelor de stat regionale și noul Regulament european privind achizițiile publice se negociază în aceste luni. Cine nu este prezent acum va afla regulile când vor fi deja publicate în Jurnalul Oficial. De aici punctul de plecare al Caravanei: **dacă decidenții nu vin la antreprenori, mergem noi la antreprenori și ducem apoi ce am auzit la decidenți.** În plus, noul buget va aduce pentru mediul privat **mai puține granturi și mai multe instrumente financiare**. Pentru o firmă mică din Hunedoara sau din Gorj, schimbarea înseamnă alt mod de a-și pregăti investițiile și altă relație cu banca. Cu doi ani înainte de 2028, foarte puține firme știu acest lucru.

1.2. Formatul Caravanei

Caravana, aflată la cea de-a V-a ediție, este un concept de evenimente marcă a structurii patronale OFA - Organizația Femeilor Antreprenor, prin programul de evenimente teritoriale de afaceri inițiat în 2023. OFA are reprezentare în **31 de județe ale României, alături de alte 7 țări ale UE și Republica Moldova**, având o rețea de +2000 de membrii entități juridice, parteneri și colaboratori naționali și internaționali. **OFA este unul dintre membrii fondatori ai federației patronale FICSIMM.**

Caravana este o serie de conferințe regionale organizate de OFA, împreună cu FICSIMM și PACT, în județe în care OFA are structuri active. Formatul, stabilizat în edițiile anterioare, a fost aplicat identic în septembrie 2026: panelul **„De la Bruxelles în județul X, regulile se scriu acum”**; **„Atelierul IMM-ului competitiv”**, cu instrumente aplicabile de a doua zi; și secțiunea de închidere despre **dialogul social**, cu bilanțul a ce au depus FICSIMM, OFA și PACT între 2024 și 2026 ca documente de poziție și cu partea mai puțin confortabilă: ce nu funcționează încă. În Nord-Est, etapele au fost organizate în parteneriat cu Digital Innovation Zone și Atelierul de Idei / GoodTech Living Lab.

Mesajul de închidere a fost același peste tot: **o voce izolată se aude greu; împreună, într-o federație patronală puternică, vocea IMM-urilor devine soluție, nu ecou.**

1.3. Utilitatea directă

În prezentarea despre dialogul social european folosită în Caravană, FICSIMM și OFA și-au asumat public patru puncte de îmbunătățit: **reprezentativitatea**, **viteza de reacție**, **urmărirea propunerilor** și **bucla de feedback** către firma membră. Caravana lucrează direct asupra primului și ultimului. Este singurul instrument prin care cele două organizații ajung, în șapte zile, în fața a sute de antreprenori care nu vin la București.

Rezultatele sunt de patru feluri:

- **membri noi și structuri județene consolidate**;
- **legitimitate** pentru fiecare document de poziție depus;
- **material de lucru** pentru grupurile tematice de lucru;
- **vizibilitate instituțională din perspectiva dialogului social** în fața prefecților, consiliilor județene, primăriilor, agențiilor pentru dezvoltare regională, structurilor sindicale.

2. Edițiile anterioare

2.1. De la fonduri nerambursabile la bugetul european

Caravana s-a născut în **noiembrie 2024**, sub titlul „Caravana conferințelor regionale OFA: Oportunități de dezvoltare și finanțare a afacerilor", cu șase etape la Buzău, Iași, Botoșani, Galați, Târgu Mureș și Brașov; tema era accesul la finanțare în exercițiul 2021-2027. În vara lui 2024, a fost lansat catalogul „30 pentru 2030 - Priorități pentru IMM-urile din România", „coloana vertebrală" tematică a edițiilor următoare (https://ficsimm.eu/wp-content/uploads/2026/07/FICSIMM_proposals_public-policies-European-affairs-2024-2025_s.pdf).

În **octombrie 2025**, Caravana „Leadership antreprenorial în România 2025 - 2030" a acoperit nord-vestul țării - Bistrița, Baia Mare, Cluj-Napoca, Arad, Oradea și Satu Mare - și Aradul. Între **11 noiembrie și 5 decembrie 2025**, Caravana „Dialog, inovare și solidaritate pentru antreprenorii din Regiunea Nord-Est" a trecut prin Bacău, Suceava, Botoșani, Iași și Neamț. Cele două serii din 2025 au reunit **peste 950 de participanți**. Conferințele naționale „Obiectiv Europa 2034" din toamna lui 2025, de la Cluj-Napoca și Iași (peste 500 de participanți în sală și peste 10.000 de vizualizări online, împreună), au fixat tema seriei din 2026.

2.2. Ce s-a schimbat de la o ediție la alta?

Tema a migrat de la „cum accesăm fondurile de azi” la „cine scrie regulile fondurilor de mâine”. **Partenerii** s-au lărgit: PACT a adus dimensiunea fiscală, Europuls legătura cu Bruxelles-ul. **În septembrie, instituțiile** au participat la un nivel înalt: un secretar de stat în Ministerul Finanțelor, vicepreședinta ANAF, un membru al Parlamentului European, chestorul CESE, un vicepreședinte al Senatului, patru ADR-uri și patru prefecturi și consilii județene. În octombrie, am avut alături prefecți, președinți de consilii județene, primari de municipii, o membră a Parlamentului European și fostă comisară europeană, o șefă de unitate din Comisia Europeană, șeful Biroului Grupului BEI în România, EIT Community New European Bauhaus, etc.

3. Ediția din septembrie - octombrie 2026

3.1. Traseul și participarea

Etapa	Data	Oraș, județ (regiune)	Participanți în sală	Prezențe instituționale relevante
1	16 sept.	Alba Iulia, Alba (Centru)	75	Prefectul județului Alba; ADR Centru; Europuls (online);
2	17 sept.	Deva, Hunedoara (Vest)	peste 80	Viceprimarul municipiului Deva; ADR Vest; Europuls (online);
3	18 sept.	Timișoara, Timiș (Vest)	155	Ministerul Finanțelor (secretar de stat); Parlamentul European (Maria Grapini); CESE (Florian Marin, online); Concordia (Iulian Lolea, economist-șef); ADR Vest; subprefectul județului Timiș; CJ Timiș; Primăria Timișoara; Universitatea de Vest; Consulatul Onorific al Țărilor de Jos; Global Focus Center / RUSI;

Etapa	Data	Oraș, județ (regiune)	Participanți în sală	Prezențe instituționale relevante
4	21 sept.	Târgu-Jiu, Gorj (Sud-Vest Oltenia)	115	Consiliul Județean Gorj (vicepreședintă); Primăria orașului Turceni; ADR Sud-Vest Oltenia; Europuls (online);
5	22 sept.	Craiova, Dolj (Sud-Vest Oltenia)	peste 80	ITM Dolj; Camera de Comerț și Industrie Dolj / AROTT; ADR Sud-Vest Oltenia; Europuls (online); proiectul WeAreHalf
6	23 sept.	Râmnicu Vâlcea, Vâlcea (Sud-Vest Oltenia)	70	Subprefectul județului Vâlcea; viceprimarul municipiului; ADR Sud-Vest Oltenia; Europuls (online);
7	24 sept.	Pitești, Argeș (Sud Muntenia)	175	Vicepreședintele Senatului; prefectul județului Argeș; CJ Argeș; CCIA Argeș; ANAF (vicepreședintă); Agenția pentru IMM-uri și Turism Ploiești; ADR Sud Muntenia; Europuls (online);
8	5 oct.	Suceava, Suceava (Nord-Est)	peste 150	Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava; OFA Suceava; Digital Innovation Zone;
9	6 oct.	Piatra Neamț, Neamț (Nord-Est)	75	Primăria Piatra Neamț; Rubik Hub; Asociația Christiana;
10	7 oct.	Bacău, Bacău (Nord-Est)	100	Prefecta județului Bacău; CJ Bacău (președinta); primarul municipiului Bacău;
11	29 oct.	Iași, Iași (Nord-Est)	peste 100	Parlamentul European (Adina Vălean); Comisia Europeană (DG EMPL); Grupul BEI; EIT Community NEB; Concordia / CESE; ADR Nord-Est; CJ Iași (președinte); Tribunalul Iași;
Total	**16 sept. - 29 oct.**	**11 județe, 5 regiuni**	**peste 1.175**	

3.2. Ce a fost nou în această ediție?

Două elemente au apărut pentru prima dată.

- Fireside chat-ul despre geopolitică cu Oana Popescu-Zamfir (Global Focus Center / RUSI), „Nu mă interesează politica - poziția care nu te protejează de consecințe", despre cum ajunge o decizie de la Washington, Bruxelles sau Beijing în contul de profit și pierdere al unei firme din Timiș.

- **Prezența statului ca partener**, la Pitești: ANAF, cu tema „de la control la parteneriat", și agenția care gestionează programele Femeia Antreprenor și Start-Up Nation, față în față cu antreprenorii.

3.3. Etapa din Regiunea Nord-Est: She Builds NEB (5 - 29 octombrie 2026)

Cele patru etape din Nord-Est au fost organizate în cadrul programului EIT Community Ignite NEB, implementat în România de Atelierul de Idei / GoodTech Living Lab, Digital Innovation Zone și FICSIMM, cu sprijinul OFA, sub genericul She Builds NEB. Programul se adresează femeilor antreprenoare din regiune cu experiență în producție, care dezvoltă o idee inovatoare cu impact asupra consumului de resurse și o transformă într-o firmă nouă. Ignite NEB este implementat în 2026 în cinci țări: Polonia, Ucraina, România, Serbia și Turcia.

Ce a fost nou în Nord-Est: pentru prima dată, Caravana a avut o componentă de competiție și de incubare. În fiecare județ, participanții au votat provocările comunității la care o afacere poate răspunde; la Iași, opt echipe de antreprenoare și-au prezentat soluțiile în fața unui juriu format din Alexandra Ghioc, Silviu Buraga, Nicole Kim Ang, Piet Verhoeve, Amalia Georgescu, Andrei Lazăr, Otilia Chitic, Mihai Gâdei și Loredana Gașpar. Echipele câștigătoare - Showslide (Corina Crăescu, Daniel Berigoi), o platformă care aduce cursul universitar, în timp real și adaptat nevoilor de accesibilitate, pe telefonul fiecărui student, și UVIA (Victoria Ursu, Andreea Stanoaia, Otilia Zvoristeanu), care conectează resursele textile pierdute, meșteșugarii locali și designul circular - primesc câte 4.000 de euro, o invitație la conferința Slush din Helsinki (noiembrie 2026) și un program de incubare de opt luni (noiembrie 2026 - iulie 2027), cu mentorat, prototipare și testare cu utilizatori reali, încheiat cu un Demo Day.

4. Ce am auzit: problemele, nevoile și îngrijorările de la firul ierbii

Capitolul sintetizează ce au spus antreprenorii și, unde este relevant, instituțiile de lângă ei. Ordinea temelor este dată de frecvența cu care au apărut în cele șapte săli.

4.1. Predictibilitatea fiscală și legislativă, înaintea oricărui grant

Este tema cu care s-a deschis și s-a închis Caravana. La Râmnicu Vâlcea, Cezar Bulacu (MINET SA) a formulat-o în numele industriei: „Mediul privat știe să facă investiții și știe să folosească banii europeni. Din păcate, noi nu avem suportul și predictibilitatea mediului politic. **Predictibilitatea este ceea ce trebuie în România pentru a avea investiții în industrie pe durată medie sau mare**". În Nord-Est, tema a fost formulată chiar de reprezentanta Guvernului în teritoriu. Prefecta județului Bacău, Andreea Negru: „Antreprenorii nu au ales să fie victime ale instabilității politice. (...) Eu cred că stabilitatea și prosperitatea în rândul mediului de afaceri vin atunci când politica devine plictisitoare".

În toate etapele, antreprenorii au descris același mecanism: investiția se amână nu din lipsă de bani, ci din cauza incertitudinii privind taxele de anul viitor.

Loredana Mihăilă a numit paradoxul lui 2026: „avem o predictibilitate fiscală într-un context nefericit" - nimeni nu s-a atins de taxe în ultimele nouă luni, dar **îngrijorarea generată de criza politică** blochează la fel de mult ca o modificare fiscală.

Cererea antreprenorilor: **nicio modificare fiscală fără consultare prealabilă și fără termen rezonabil de adaptare.**

4.2. Taxarea muncii: povara care transformă competitivitatea în supraviețuire

Tema nu a fost pe agenda oficială a niciunui panel, dar a apărut, sub o formă sau alta, în fiecare sală: **costul total al unui loc de muncă este, pentru un IMM românesc, cea mai grea și cea mai puțin negociabilă dintre poveri**. Spre deosebire de energie, care se poate eficientiza, sau de creditare, care se poate amâna, salariile și contribuțiile aferente se plătesc la aceeași dată, în fiecare lună, indiferent de moțiuni de cenzură, de cursul valutar sau de întârzierea unei plăți de la un client mare. Antreprenorii au descris același calcul: din suma pe care o costă firma un angajat, partea care ajunge efectiv în buzunarul acestuia este prea mică pentru a-l reține, iar partea care merge la stat este prea mare pentru a mai lăsa loc investiției.

Consecințele se văd în trei locuri:

În competitivitate: o firmă care plătește taxe mari pe muncă nu poate concura la preț cu un furnizor din state cu o impozitare a muncii mai blândă și nu poate plăti salariile cu care ar reține inginerii și tehnicienii care pleacă spre centrele universitare sau în străinătate - exact fenomenul pe care economistul-șef al Concordia l-a descris la Timișoara drept cauză a disparităților regionale.

În comportamentul firmei: când marja nu mai acoperă costul muncii, antreprenorul intră în modul de supraviețuire, cum am scris și în luările de poziție FICSIMM din acest an - taie din formare, din calitate, din inovare și, uneori, împinge o parte din activitate în zona gri, nu din rea-credință, ci pentru că alternativa este închiderea.

În demografia întreprinderilor: fiecare decizie de a angaja o persoană în plus este o decizie de risc, amânată cât se poate.

Antreprenorii nu cer o favoare, ci o corecție: **o taxare a muncii care să nu penalizeze exact ceea ce spunem că vrem - locuri de muncă formale, bine plătite, în firme mici care cresc**. Pentru IMM-urile de la firul ierbii, aceasta nu mai este o temă de competitivitate, ci de supraviețuire, iar Decalogul FICSIMM din mai 2025 o spunea deja: deficiențele structurale ale sectorului se traduc „într-o competitivitate slabă la nivel european și uneori chiar în lupta pentru supraviețuire pe plan național”, astfel încât orice măsură care le reduce și mai mult capacitatea de investiție este contraproductivă.

4.3. Viteza banilor europeni nu ține pasul cu viteza afacerii

Cea mai clară formulare a venit la Craiova, de la Ana-Maria Cruceru (BLITZ Bebeti): „Dacă eu am făcut proiectul în 2025, l-am depus, am primit în aprilie 2026 «felicitări, ați câștigat 81 de puncte» și eu aștept după bani în 2027, s-ar putea ca eu să nu mai am capacitatea să pot să-l implementez. Eu cred că, de fapt, **asta este marea problemă, viteza cu care se acordă banii**”. Același mecanism, descris la Suceava de Otilia Danilevici (Casa Danilevici), care a renunțat la fonduri europene pentru panouri fotovoltaice din cauza complexității ofertei și a condițiilor: „Atât de mult m-a consumat parcurgerea acelor oferte, încât am preferat să accesăm de la bancă o linie de credit. Dar am constatat că viteza de dezvoltare a celor care accesează aceste fonduri este mult accelerată față de noi”. La Bacău, André Muit (Asociația Betania, Ferma Bettine) a numit aceleași trei obstacole: birocrația, cofinanțarea și ritmul neregulat al apelurilor.

Lista obstacolelor, completată în fiecare sală, a fost aceeași: **birocrația, nivelul cofinanțării, listele de coduri CAEN eligibile și ritmul stop-and-go al apelurilor**.

Întrebarea „ați amânat vreodată o investiție așteptând apelul potrivit, și cu ce cost?" a fost pusă antreprenorilor în fiecare panel; costul acestor amânări nu îl calculează nimeni.

La Pitești, Agenția pentru IMM-uri și Turism Ploiești a confirmat din interior: la primele ediții Start-Up Nation, dosarele pe hârtie „erau și pe holuri, și pe scări"; digitalizarea completă a venit abia ulterior.

Antreprenorii au cerut ca **aceste lecții să fie încorporate în viitoarele programe naționale**, nu redescoperite la fiecare ediție.

4.4. Trecerea de la grant la instrumente financiare: anunțată, dar nepregătită

ADR Vest și ADR Sud-Vest Oltenia au transmis același mesaj. ADR Vest, la Deva: „Deja vorbim mai degrabă de instrumente financiare decât de grant. E o schimbare pe care vă invit să o luați în considerare, pentru că acolo va fi viitorul." ADR Sud-Vest Oltenia, la Craiova: noua logică „vine și cu niște reguli mult mai stricte și noi va trebui să livrăm investiții cu impact, va trebui să livrăm repede". La Bacău, Cristina Baghiu (Digital Innovation Zone) a completat tabloul dinspre Bruxelles: „Se pune foarte, foarte mare accent în următorul plan financiar multianual pe programe de finanțare prin care se finanțează inovare, se finanțează digitalizare, se finanțează colaborarea între regiuni. Nu doar un proiect punctual al unei singure organizații". Iar la Iași, Vasile Asandei (ADR Nord-Est) a descris schimbarea de optică pe care o impune Planul de Parteneriat Național și Regional: „Noi trebuie să întoarcem puțin orientarea de la bani și proiecte hard către oameni și instituții care știu să valorifice capacitatea, care știu să lucreze împreună (...). Obligația de a avea un Plan de Parteneriat Național-Regional ne determină să lucrăm împreună, să punem nevoile noastre într-un coș comun, să spunem și ce vom finanța și ce nu vom finanța".

Din discuții a reieșit că **multe dintre firmele prezente nu se raportaseră până acum la această schimbare** și nu știu ce presupune ea pentru bilanțul, garanțiile și planul lor de afaceri.

Tot aici a apărut îngrijorarea legată de **competiția pentru ECF**, care va finanța ecosisteme și consorții, nu proiecte izolate.

Președintele Camerei de Comerț Argeș a pus întrebarea cea mai utilă a Caravanei: „**În ce lanț economic european putem deveni indispensabili?** Ce trebuie să aibă o firmă românească pentru ca un partener german, francez sau italian să spună: pe aceștia îi vreau în ecosistemul meu?" Răspunsul

lui - „tehnologie, încredere, viteză și oameni” - descrie exact ce IMM-urile din sală nu au încă în mod structurat.

ADR Sud-Vest a recomandat parteneriate cu centrele de transfer tehnologic și cu institutele de cercetare și a amintit rețeaua Enterprise Europe Network, pe care agenția o gestionează și care rămâne puțin folosită de IMM-uri.

4.5. Sănătatea financiară a firmei și relația cu banca

Perspectiva băncii a fost consecventă și, pe alocuri, incomodă. La Craiova: „ne uităm cu atenție la tot ceea ce aveți în portofoliu, la EBITDA, dar ne uităm cu foarte mare atenție la tot ceea ce aveți ca și furnizor, la plăți”. La Pitești: „un antreprenor în colaps nu cred că găsește prea mare lucru la bancă”. La Râmnicu Vâlcea: banca se raportează la „indicatori pe care antreprenorul nu îi conștientizează și nu îi analizează”.

Diagnosticul grupului nostru de fiscalitate a fost la fel de direct: „**principalele blocaje vin din inexistența noțiunilor antreprenoriale simple, de fiscalitate și de contabilitate**”. Cele trei instrumente pe care orice firmă ar trebui să le aibă la zi - bugetul previzionat și executat, cash-flow-ul, situația debitorilor și creditorilor - lipsesc într-o parte însemnată a IMM-urilor. Este o nevoie de **educație financiară aplicată**, nu de încă un grant - și punctul în care viitoarele instrumente financiare vor selecta dur.

4.6. Energie, forță de muncă, infrastructură: disparitățile din interiorul regiunilor

Economistul-șef al Concordia a explicat, la Timișoara, de ce regiunile rămase în urmă rămân în urmă: **energia scumpă**, **forța de muncă calificată** care migrează spre centrele universitare și nu se mai întoarce, **accesul la finanțare** presat de deficitul public.

Gorjul și sudul Munteniei au ilustrat cu propria experiență: județe construite în jurul energiei fosile care își pun sub semnul întrebării viitorul după Programul pentru Tranziție Justă; orașe mici, precum Turceni, care descoperă că un investitor caută „teren pregătit, utilități, forță de muncă, predictibilitate” și că **însăși capacitatea administrativă de a pregăti proiecte devine criteriu de selecție**.

ADR Sud Muntenia a formulat problema în termeni de echitate: „Trebuie să identificăm criterii și instrumente care să sprijine dezvoltarea mediului privat și în zona de sud a regiunii. Nimeni nu trebuie lăsat în urmă.”

În Sud-Vest Oltenia, îngrijorarea este agravată de perspectiva **scăderii intensităților ajutorului de stat regional** de la 1 ianuarie 2028.

4.7. Izolarea antreprenorului și deficitul de reprezentare

Este tema cea mai puțin tehnică și, poate, cea mai importantă.

La Târgu-Jiu, Lelius Stănușoiu (Crilelmar SRL) a spus-o fără ocolișuri: „Asociațiile patronale sunt singurele voci care ne mai pot reprezenta la nivel național. Știm cu toții că **nimeni nu vine să ne întrebe ce facem, cum facem sau ce ne dorim să facem**”. Tot el a descris un reflex păgubos: „avem stilul ăsta de a sta cumva ascunși, să nu știe cineva ce business vreau să fac eu. (...) Numai în momentul în care îți spui păsurile, atunci ele pot fi duse către Comisia Europeană și transformate în rezultate”. În Nord-Est, dialogul social a fost pus pe masă ca instrument de management, nu ca obligație. Ovidiu Ilisei, la Bacău: „Deciziile care se iau de sus în jos, fără consultare (...) sunt decizii impuse, care la un moment dat se vor răsfrânge negativ asupra rezultatelor echipei, cât și asupra rezultatelor financiare ale societății comerciale. De asta dialogul social, contractul colectiv de muncă sunt un instrument pe care e foarte bine să învățăm să-l utilizăm în folosul nostru”.

La Craiova, Mirabela Miron a numit starea de fapt: „Noi, antreprenorii din România, suntem singuri. Așa am învățat în ultimii 30 de ani să facem antreprenoriatul, de unii singuri.”

Antreprenorii au cerut două lucruri: **un canal simplu prin care o problemă din firmă să ajungă acolo unde se decide** și **dovada că acel canal funcționează**. La Bacău, canalul a fost oferit chiar de autoritatea locală: președinta Consiliului Județean a anunțat constituirea unui grup de lucru pentru viitorul cadru bugetar european, „din zona publică și din zona privată”, și a cerut antreprenorilor să fie prezenți în aceste grupuri, „fie că ele se constituie la nivelul instituțiilor publice, fie că ele se constituie la nivelul organismelor de finanțare regionale, naționale”. Primarul Bacăului a prezentat incubatorul de afaceri deschis de municipalitate într-un fost cinematograf, cu mesajul „Bacăul este open for business”.

4.8. Administrație, digitalizare, sustenabilitate și risc politic

Antreprenorii au primit cu interes mesajul ANAF despre trecerea „de la control la parteneriat" (asistent virtual, videoconferință, noul portal anunțat pentru finalul anului), cu așteptarea ca digitalizarea să însemne **mai puține declarații, nu aceleași declarații în alt format**.

Pe sustenabilitate, industria a adus corecția: „nimeni nu cumpără sustenabilitate, toată lumea cumpără cost, cumpără prețul și cumpără durabilitatea sau beneficiile acelui produs" - tranziția verde și digitală este acceptată, dar **obligațiile de raportare impuse pe lanțul de aprovizionare de companiile mari** nu trebuie transferate IMM-urilor fără sprijin.

La atelierele despre AI interesul a fost mare, dar întrebările elementare: ce automatizăm, cât costă, cum protejăm ce digitalizăm.

Iar fireside chat-ul de la Timișoara a scos la iveală o nevoie rar formulată: **timp de reacție la deciziile geopolitice care ajung în firmă indiferent dacă antreprenorul „se interesează de politică" sau nu**.

Fireside chat-ul de la Iași a dus discuția mai departe. Cristian Grosu (CursdeGuvernare.ro): falia dintre Occident și Asia „se mută spre Est", ceea ce înseamnă că „noi, România, am putea juca un rol de hub economic între Europa și Asia", dar oportunitatea depinde „de politicile României și de o strategie economică a României de a se alinia la noua realitate".

Oana Popescu-Zamfir (Global Focus Center, RUSI) a avertizat că Ucraina „va fi un Eldorado" pentru investitori, „o țară care a demonstrat reziliență în cele mai dificile condiții", preferată „inclusiv unei țări ca România, care este vecină, dar care n-a demonstrat reziliență nici măcar în vreme de pace".

Iar Tana Foarfă (Europuls) a mutat responsabilitatea acolo unde este, de fapt: Uniunea „dă toate instrumentele statelor ca nimeni să nu rămână în urmă"; aducerea lor la nivel local „e o responsabilitate constantă (...), o muncă continuă" a fiecărei instituții a statului.

4.9. Antreprenoriatul feminin: finanțare, comunitate, continuitate

Publicul majoritar feminin a adus teme specifice. **Accesul la finanțare dedicată** a fost primit ca o oportunitate concretă, iar lecțiile programelor naționale Femeia Antreprenor și Start-Up Nation au fost discutate deschis cu agenția care le gestionează. În Nord-Est, antreprenoriatul feminin a devenit obiectul însuși al Caravanei: She Builds NEB a pornit de la provocările votate în fiecare județ și s-a încheiat cu două echipe de antreprenoare intrate într-un program european de incubare. Mirela Lungu (OFA Neamț)

a rezumat schimbarea de perspectivă: programul „ne oferă ocazia să privim dezvoltarea comunităților noastre dintr-o perspectivă diferită: nu doar prin ceea ce ne lipsește, ci prin ceea ce putem crea". La Iași, Simona Petrozzi (Women Entrepreneurs Confcommercio) a adus perspectiva antreprenoriatului feminin din Italia.

Nevoia de comunitate și mentorat: atelierele despre self-leadership, capital uman și diagnoza de maturitate a firmei au fost, din observația moderatorilor, cele mai interactive momente ale fiecărei zile.

Și **îndemnul la implicare**, venit chiar de la vicepreședintele Senatului, Mihai Coteț, la Pitești: „Rugămintea mea către dumneavoastră, doamnelor antreprenor: implicați-vă și în politică. Că să știți că acolo, pentru voi, suntem puțini cei care lucrează".

5. Ce răspundem? Soluțiile și propunerile FICSIMM & OFA & PACT

Pentru fiecare temă din capitolul 4, FICSIMM & OFA & PACT au deja propuneri depuse sau în lucru. Toate documentele sunt publice, în română și în engleză, la ficsimm.eu/resurse.

Ce am auzit în teritoriu	Ce propun FICSIMM & OFA & PACT	Unde a fost depus / stadiu
Predictibilitate fiscală și legislativă înaintea oricărui grant	Pachet de predictibilitate: fără taxe noi pentru IMM-uri înaintea creșterii colectării; reguli stabile, preaviz, evaluări de impact publicate; SME test; Pact Național pentru Competitivitatea IMM-urilor	Decalog (mai 2025); elemente CESE (feb. 2026); luări de poziție 2026; grupul de fiscalitate la Ministerul Finanțelor, direct și prin Concordia
Viteza banilor europeni; birocrație, cofinanțare, coduri CAEN, apeluri stop-and-go	Renunțarea la listele CAEN în favoarea valorii proiectului; digitalizare end-to-end „once only"; termene compatibile cu ciclul de afaceri; răspundere simetrică stat-firmă; hub-uri teritoriale de asistență tehnică; SME-testing în implementarea ECF	Editoriale 2026; amendamente ITRE-ECF (apr. 2026); observații PNRP (sept. 2026)

Ce am auzit în teritoriu	Ce propun FICSIMM & OFA & PACT	Unde a fost depus / stadiu
Trecerea de la grant la instrumente financiare, nepregătită în firme	Model „grant pentru diagnoză, garanție și finanțare mixtă pentru investiție, bonus pentru performanță”; instrumentul ENERGO-IMM: 1,2 mld. euro garanții, 3.500 IMM-uri, garanție 50%, audit energetic 20.000 euro, rebate 10% - 30%	Fișă de produs (oct. 2025); solicitare de implementare către Guvern (mar. 2026); în discuție cu BEI, BERD, Banca Mondială, Ministerul Energiei
Nivel scăzut al inovării și al transformării digitale în IMM-uri; „ce automatizăm, cât costă, cum protejăm ce digitalizăm”	INOV-IMM și DIGITAL-IMM: fonduri revolving BID + bănci partenere; credite cu dobândă preferențială (max. 2,5% / 2,5 - 3%), leasing tehnologic, garanții BID până la 80%, grație 1-2 ani; acces pe baza unui plan de inovare / de transformare digitală	Propuneri FICSIMM (nov. 2026)
Lipsa noțiunilor elementare de gestiune financiară; relația cu banca	Educație financiară aplicată: OFA Mastermind (mentorat), OFA Academica (fiscalitate), atelierul de diagnoză a firmei; parteneriat cu banca pentru pregătirea dosarelor	Programe OFA în derulare; atelierul prezent la toate cele 7 etape
Energie scumpă, racordări, retehnologizare	Fereastră IMM de min. 30% și clauză de reziliență de 25% în IAA; autorizare în 30 de zile; agregarea achizițiilor de energie prin hub-uri regionale; instrumentul ENERGO-IMM	IAA: 20 propuneri (mar. 2026) + 20 amendamente (mai 2026); Affordable Energy Plan (iun. 2025)
Disparități în interiorul regiunilor; scăderea intensităților ajutorului de stat din 2028	Reducere în doi pași a intensităților (max. 5 pp până în 2030); +5 pp pentru frontiera estică și pentru județele NUTS 3 sub 50% din media UE; depopularea drept criteriu; instrument dedicat, cu buget separat, pentru județele rămase în urmă	Hărți ajutor regional: 22 amendamente (aug. 2026); disparități: 13 propuneri (apr. 2024) și editoriale 2026; reformă administrativ-teritorială (oct. 2025)

Ce am auzit în teritoriu	Ce propun FICSIMM & OFA & PACT	Unde a fost depus / stadiu
Cine decide banii regiunii după 2027	Capitole teritoriale scrise împreună cu partenerii; participarea partenerilor codificată în regulament; coeziune și PAC distincte; susținerea cererii ADR-urilor de a rămâne autorități de management, cu comitete de monitorizare regionale	Poziții MFF (apr. și iul. 2025); observații PNRP (sept. 2026);
Accesul IMM-urilor la contracte publice, „nu ca sub-sub-subcontractor”	23 de propuneri: plafon 50% cifră de afaceri, fără cerință de experiență în contracte publice, loturi „aplici sau explici”, plata la 30 de zile, avans 30%, plata directă a subcontractorilor, indexare obligatorie, SME test	Contribuție la COM(2026) 590 final (sept. 2026);
Izolarea antreprenorului; „nimeni nu vine să ne întrebe”	Lanțul în cinci pași firmă-OFA-FICSIMM-Concordia/BusinessEurope-instituții UE; Centrul de sprijin pentru membri și fișa standard de punct de vedere; raport de urmărire a propunerilor	În derulare prin proiectul de dialog social FICSIMM; propunere de extindere la nivelul Concordia (cap. 6.2)
Antreprenoriat feminin: finanțare dedicată, comunitate, continuitate	Envelope dedicate în MFF pentru start-up-uri conduse de femei; scheme în județele mai puțin dezvoltate; microfinanțare garantată + mentorat + indicator de supraviețuire la 36 de luni pentru programele naționale	Poziție MFF (apr. 2025); observații PNRP (sept. 2026);
Provocările comunității ca punct de plecare pentru afaceri noi; nevoia de incubare, mentorat și testare (Nord-Est)	She Builds NEB / Ignite NEB: provocări votate în fiecare județ, competiție, 2 echipe în incubare 8 luni (4.000 euro, Slush Helsinki, Demo Day); extinderea formatului în edițiile viitoare	În derulare (noiembrie 2026 - iulie 2027), cu Atelierul de Idei / GoodTech Living Lab și Digital Innovation Zone, în cadrul EIT Community NEB;

5.1. Predictibilitate: un pachet obligatoriu, nu o promisiune

Ce cerem în scris: din mai 2025, prin Decalogul pentru președinte și guvern, **niciun impozit nou pentru IMM-uri înaintea creșterii colectării și a reformei aparatului administrativ**; din februarie 2026, prin elementele transmise CESE, un pachet de predictibilitate cu reguli stabile, termene de preaviz, publicarea evaluărilor de impact și **SME test** obligatoriu; iar în luările de poziție publice din 2026, renunțarea la ordonanța de urgență ca instrument de guvernare de rutină. Grupul de fiscalitate FICSIMM - OFA - PACT a participat la ședințele Ministerului Finanțelor, direct și prin Concordia, și a obținut în 2025 modificări în acte normative „întoarse din drum", cum a spus Loredana Mihăilă la Deva: uneori „virgule în Monitorul Oficial", dar virgule care au contat.

5.2. Reducerea taxării muncii

Capitolul 4.2 a descris simptomul; aici descriem corecția pe care FICSIMM, OFA și PACT o propun în comun: **reducerea taxării muncii cu cel puțin 5 - 6 puncte procentuale, etapizat, începând cu bugetul pe 2027**. Nu este o cerere de facilitate, ci de coerență: statul a recalibrat în 2026 impozitarea capitalului, este rândul muncii.

Dezechilibrul este măsurabil. Din 2026, un leu de profit distribuit este taxat cu 16% impozit pe profit și 16% pe dividende, o sarcină cumulată de aproximativ 29%. Un leu de salariu brut este taxat cu 25% CAS, 10% CASS și 10% impozit pe venitul rămas, adică 41,5% din brut, respectiv 42,8% din costul total al muncii. Diferența de 12-13 puncte stabilește prețul relativ dintre a angaja și a nu angaja, dintre salariu la vedere și dividend, PFA sau micro.

România în Europa. Pana fiscală pe muncă de 42,8% plasează România pe locul 7 din 27 în UE, peste media de 38,9%, alături de Germania, Austria și Italia, state cu PIB pe locuitor de două-trei ori mai mare. Mai gravă este distribuția: 41,5% din brut suportat de angajat este cea mai ridicată valoare din Uniune (media 29,1%), în timp ce contribuția angajatorului, 2,25%, este cea mai mică. Întreaga povară este vizibilă pe fluturaș, lună de lună, iar câștigul net al salariatului mediu rămâne cel mai scăzut din UE.

Statul nu pierde, redistribuie diferit. Argumentul central al propunerii este că o reducere a cotei pe muncă nu echivalează cu o pierdere de venit bugetar, ci cu o recalibrare a circuitelor prin care aceeași valoare adăugată ajunge la buget. În prezent, pentru 100.000 lei pe care o firmă îi poate distribui, statul încasează 42.000 lei dacă suma iese ca salariu și 29.400 lei dacă iese ca dividend. Diferența de 12.600 lei este motivul pentru care circuitul dividend - PFA - micro este preferat celui salarial, iar statul încasează

sistematic varianta mică. La o cotă efectivă pe muncă de 36%, aceeași sumă rutată ca salariu aduce 36.000 lei: mai puțin decât cei 42.000 teoretici pe care statul nu îi încasează oricum, dar cu 6.600 lei mai mult decât cei 29.400 pe care îi încasează efectiv astăzi.

La aceasta se adaugă trei canale de recuperare: venitul net suplimentar al salariaților se consumă în proporție ridicată, iar din fiecare leu consumat statul recuperează circa 17 bani prin TVA la cota standard; angajările devenite posibile generează impozit pe profit și contribuții noi, nu doar costuri; iar lărgirea bazei de impozitare a muncii prin înglobarea zonelor insuficient fiscalizate - salariul minim declarat completat cu plăți în numerar, activitatea dependentă facturată prin PFA sau microîntreprindere, munca zilieră și sezonieră neînregistrată, orele suplimentare neplătite oficial - aduce în sistem contribuții și impozit pe venit de la persoane care astăzi consumă servicii publice de sănătate și vor avea drepturi de pensie fără să fi contribuit proporțional. Fiecare contract adus la vedere înseamnă, simultan, venit nou la bugetele de asigurări și un viitor beneficiar care nu mai este finanțat din contribuțiile celorlalți.

Calculul static, care înmulțește fondul actual de salarii cu punctele reduse, presupune că nimeni nu își schimbă comportamentul; iar tocmai schimbarea comportamentului este obiectivul măsurii. Fișa financiară trebuie să compare, cu date ANAF, veniturile din muncă, dividende, micro și PFA pe ultimii trei ani cu scenariul recalibrat, nu să raporteze o pierdere ipotetică dintr-o bază pe care sistemul actual o îngustează.

De ce este relansare, nu relaxare. Consiliul Fiscal avertizează asupra unei recesiuni ușoare în 2026 și cere un deficit de 5,5% în 2027, anul în care dispar veniturile din PNRR. Reducerea taxării muncii este singura măsură care acționează simultan pe ofertă, prin costul firmei, și pe cerere, prin venitul net, vizează factorul de producție care nu poate fi delocalizat și are efect multiplicator fiscal: o parte din reducere se întoarce prin TVA pe consum, impozit pe profit și contribuții din salarii aduse la vedere. Este etapizabilă și reversibilă, deci compatibilă cu traiectoria de consolidare asumată față de Comisia Europeană.

Ce propunem:

- minimum 3 puncte de la 1 ianuarie 2027 și minimum 3 puncte de la 1 ianuarie 2028, cu calendarul anunțat integral în legea bugetului pe 2027;
- prioritate pentru contribuțiile suportate de angajat, în special CASS, unde se află anomalia europeană și unde efectul se vede în net;
- o componentă țintită pentru primii doi angajați ai microîntreprinderilor și pentru tinerii la primul contract;

- compensare din lărgirea bazei, creșterea colectării și reforma aparatului administrativ, nu din impozite noi pe IMM-uri, în ordinea cerută de Decalogul FICSIMM din mai 2025;
- fișă de impact cu impact static brut și impact net comportamental, construită cu Ministerul Finanțelor și ANAF, după metodologia folosită la propunerea privind TVA la locuințe.

Stabilirea unui echilibru fiscal. Salariatul primește un net mai mare la același cost, IMM-ul obține un cost al muncii care nu transformă fiecare angajare într-un risc, bugetul schimbă o rată mare pe o bază mică cu o rată rezonabilă pe o bază care crește, iar economia primește un impuls în cel mai dificil an al consolidării, fără cheltuieli noi.

Formulat simplu, pentru masa dialogului social: **nu cerem ca banii să fie taxați ca oamenii; cerem ca oamenii să nu fie taxați mai rău decât banii.**

5.3. Finanțare: instrumente pe care le-am proiectat, nu doar le-am cerut

Prima componentă este **garanția de portofoliu FICSIMM - Banca de Investiții și Dezvoltare pentru retehnologizare și eficiență energetică**: 1,2 miliarde de euro garanții din Fondul pentru Modernizare, 2,4 miliarde de euro investiții mobilizate, circa 3.500 de IMM-uri industriale, rată de garantare 50%, grant de 20.000 de euro pentru auditul energetic, rebate de capital de 10% - 30% la o reducere a consumului de cel puțin 30%, comision de garantare zero. Fișa de produs a fost depusă în octombrie 2025, solicitarea de implementare către Guvern în martie 2026.

Pe aceeași logică - garanție publică, credit bancar și fond care se reface din rambursări - FICSIMM a proiectat, în noiembrie 2026, încă două instrumente, pentru celelalte două probleme pe care antreprenorii ni le repetă de doi-trei ani: INOV-IMM, pentru inovare, și DIGITAL-IMM, pentru transformare digitală. Ambele sunt gândite ca fonduri revolving administrate de Banca de Investiții și Dezvoltare împreună cu băncile comerciale partenere, alimentate inițial de BID și bănci și completate, acolo unde regulile permit, cu fonduri europene și capital privat; oferă împrumuturi cu dobândă preferențială (maximum 2,5% la INOV-IMM, 2,5 - 3% la DIGITAL-IMM), leasing tehnologic, garanții BID de până la 80% din valoarea creditului și o perioadă de grație de unu-doi ani, astfel încât rambursarea să înceapă după ce investiția produce rezultate. Condiția de acces este un plan de inovare, respectiv de transformare digitală a proceselor, nu o listă de echipamente; organizațiile patronale au rolul de informare, autoevaluare și pregătire a firmelor înainte de bancă.

A doua este **arhitectura instrumentelor financiare în Planul Național și Regional de Parteneriat**: pondere substanțială, dar cu **hub-uri teritoriale de asistență tehnică** pentru dosare bancabile, **scheme multianuale și evaluare după efectul multiplicator**; modelul propus: **granturi pentru diagnoză, garanții și finanțare mixtă pentru investiție, bonus pentru performanță dovedită**.

A treia este **simplificarea**: renunțarea la listele CAEN în favoarea valorii proiectului, **digitalizare end-to-end „once only", termene compatibile cu ciclul de afaceri, răspundere simetrică stat - firmă pentru întârzieri** și, în amendamentele la raportul ITRE privind ECF (aprilie 2026), **SME-testing obligatoriu în implementarea fondului**.

Pentru **educația financiară**, răspunsul este al OFA: programul „OFA Mastermind your business" (35 de mentori, 50 de echipe mentorate în 2025), webinariile fiscale și atelierul de diagnoză a firmei.

5.4. Retehnologizarea IMM-urilor energofage: instrumentul ENERGO-IMM

Pentru industria mică, factura la energie și utilajele vechi sunt problema numărul unu - iar România nu a avut, în **35 de ani, niciun program național de retehnologizare** a liniilor de producție. Din această constatare, FICSIMM a construit împreună cu Banca de Investiții și Dezvoltare (BID) un instrument financiar complet, calculat și depus: **o garanție de portofoliu plafonată pentru creditele și leasingurile de retehnologizare cu efect de eficiență energetică**, destinată IMM-urilor din producție cu consum ridicat de energie. Fișa de produs a fost transmisă în octombrie 2025, iar solicitarea de implementare adresată Guvernului în martie 2026, ca aplicare națională a Strategiei UE pentru investiții în energie curată (COM(2026) 116), a Directivei 2023/1791 privind eficiența energetică și a Jalonului 128 din PNRR. Instrumentul propus de FICSIMM pentru această problemă se numește ENERGO-IMM.

Parametrii instrumentului, așa cum au fost prezentați în Caravană și în documentele publice:

* **1,2 miliarde de euro** garanții administrate de BID, cu sursa de finanțare în **Fondul pentru Modernizare**, care mobilizează **2,4 miliarde de euro** investiții în piață, pentru **circa 3.500 de IMM-uri industriale**;
* **rată de garantare de 50%**, plafon (CAP) de 20%, **comision de garantare zero pentru IMM-uri**;
* credit sau leasing de **maximum 5 milioane de euro**, în lei sau euro, cu maturitate între 12 luni și 10 ani; ajutorul acordat în regim de minimis;
* **grant de 20.000 de euro pentru auditul energetic industrial aprofundat**, ca punct de plecare obligatoriu al fiecărui proiect;

* **rebate de capital de 10% - 30% din principal** la finalizare, de tip pay-for-performance, condiționat de o **reducere de cel puțin 30% a consumului de energie** pe echipamentele înlocuite - banii publici premiază rezultatul măsurat, nu promisiunea din cerere;
* sectoare-pilot: **industria mobilei și procesarea alimentară**, cu economii de energie estimate la 30-40%.

Instrumentul răspunde la trei dintre problemele auzite în Caravană deodată: costul energiei (Timișoara, Târgu-Jiu), tranziția de la grant la instrumente financiare „cu anumite facilități" (mesajul ADR-urilor) și disciplina financiară pe care băncile o cer înainte de a credita, pentru că auditul energetic și planul de investiție devin, de fapt, dosarul bancabil al firmei. Este și exemplul concret al modelului pe care FICSIMM îl susține pentru 2028-2034: **grant pentru diagnoză, garanție pentru investiție, bonus public pentru performanța dovedită**.

Stadiul: am avut deja discuții cu BEI, Banca Mondială și cu Guvernul; în septembrie 2026, Ministerul Energiei a invitat FICSIMM la discuțiile cu Banca Mondială privind o schemă de ajutor de stat pentru pompe de căldură industriale, iar poziția noastră a fost ca aceasta să fie integrată într-o singură măsură de retehnologizare, nu tratată separat.

Ce cerem Consiliului Director este sprijin instituțional pentru ca instrumentul să fie asumat de Guvern, cu Ministerul Energiei drept coordonator de politică și BID drept operator - o formă de finanțare mixtă care ilustrează exact punctele 5 și 6 din Manifestul Concordia.

5.5. Bugetul european și regiunile: cine decide și cât primesc

FICSIMM a depus poziții succesive pe Cadrul Financiar Multianual din aprilie 2025 (33 de recomandări) și iulie 2025. Cererea centrală, **respingerea fuziunii dintre politica de coeziune și politica agricolă comună**, se regăsește în poziția adoptată de Parlamentul European în primăvara lui 2026, iar o analiză comparativă a arătat o **aliniere de 82%** între propunerile FICSIMM și textul votat de Parlament.

Am cerut, în plus, **codificarea participării partenerilor sociali** în regulamentul planurilor de parteneriat.

În privința regiunilor, am cerut încă din iulie 2025 **capitole teritoriale scrise împreună cu partenerii** și participare codificată în regulament; la Pitești, directoarea ADR Sud Muntenia a cerut public **menținerea ADR-urilor ca autorități de management și după 2027**, cu capitole regionale și comitete

de monitorizare proprii, pentru ca „fiecare regiune să aibă banii ei” - poziție pe care FICSIMM, OFA și PACT o susțin. Etapa din Nord-Est a adus prima confirmare că această logică începe să fie aplicată de jos în sus: Consiliul Județean Bacău și-a constituit propriul grup de lucru pentru cadrul 2028 - 2034 și a cerut explicit prezența mediului privat, iar ADR Nord-Est a descris Planul de Parteneriat ca obligația de a „pune nevoile noastre într-un coș comun”. FICSIMM, OFA și PACT vor cere reprezentare în toate grupurile de lucru județene și regionale de acest tip.

Pe **hărțile ajutoarelor de stat regionale 2028-2034**, FICSIMM a depus, în august 2026, **22 de amendamente**. Cel mai important cere o **reducere în doi pași a intensităților** (cel mult 5 puncte procentuale până la revizuirea din 2030) pentru regiunile care ar pierde 10-15 puncte de la 1 ianuarie 2028: Centru, Vest și Sud-Vest Oltenia, adică șase dintre cele șapte județe ale Caravanei (doar Sud Muntenia rămâne neschimbată). Am cerut și un **bonus de 5 puncte pentru regiunile de frontieră estică** și pentru **județele NUTS 3 sub 50% din media europeană** din interiorul zonelor „a”, plus recunoașterea depopulării drept criteriu de programare. Este răspunsul direct la îngrijorarea din sudul Munteniei și din Gorj.

5.6. Fondul European pentru Competitivitate: ecosisteme, nu proiecte izolate

Viitorul Fond European pentru Competitivitate (ECF) va concentra, într-un singur instrument de aproximativ 400 de miliarde de euro, banii cu care Europa vrea să-și recâștige locul în competiția globală. Spre deosebire de alocările naționale din Planul Național și Regional de Parteneriat, **acești bani nu se distribuie pe țări, ci se câștigă, proiect cu proiect**, în competiție directă cu ecosistemele deja mature din Germania, Franța, Olanda sau Suedia - constatare pe care o face și Manifestul Concordia. Iar punctajele ECF se vor construi pe consorții, lanțuri valorice și efecte de rețea, nu pe dosare individuale bine legate. **ECF va finanța ecosisteme economice, nu proiecte izolate.** Pentru o firmă românească, întrebarea nu mai este „ce proiect depun?”, ci „în ce ecosistem intru și ce rol joc în el?”.

Caravana a arătat cât de departe suntem de acest mod de a gândi. Secretarul de stat din Ministerul Finanțelor a avertizat la Timișoara că „anul 2028, deși pare îndepărtat (...), este, de fapt, foarte aproape. Firmele trebuie să înceapă să se pregătească și, dacă nu vor face acest lucru din timp, sunt deja în întârziere”. ADR Sud-Vest Oltenia a spus la Râmnicu Vâlcea că „vom intra în competiție cu celelalte IMM-uri din Uniunea Europeană” și a recomandat parteneriate cu centrele de transfer tehnologic și cu institutele de cercetare. Iar președintele Camerei de Comerț Argeș a formulat la Pitești întrebarea

și răspunsul: în ce lanț economic european putem deveni indispensabili? Cu **„tehnologie, încredere, viteză și oameni”**.

De ce au nevoie firmele românești ca să fie atractive pentru parteneri și să integreze astfel de ecosisteme? Din discuțiile din cele șapte săli și din pozițiile FICSIMM, rezultă cinci condiții:

* **Un loc identificabil într-un lanț valoric** - firma trebuie să știe ce furnizează, cui și cu ce avantaj față de un furnizor din Polonia sau Cehia; pentru majoritatea IMM-urilor prezente, această hartă nu există încă;
* **Certificări, standarde și disciplină de raportare** - calitatea, trasabilitatea, amprenta de carbon și securitatea datelor sunt biletul de intrare într-un consorțiu, nu opțiuni; fără ele, un partener german sau italian nu poate integra firma în lanțul său, oricât de bun ar fi produsul;
* **Sănătate financiară demonstrabilă** - un consorțiu preia riscul fiecărui membru; bilanțul, cash-flow-ul și istoricul de plăți contează la fel de mult ca oferta tehnică;
* **Capacitate de a lucra în rețea** - clustere, centre de transfer tehnologic, universități, rețeaua Enterprise Europe Network gestionată de ADR-uri; firma care „stă ascunsă” (Târgu-Jiu) nu va fi găsită de nimeni;
* **Viteză** - ferestrele ECF se vor deschide pe apeluri competitive scurte, iar consorțiile se formează înainte de apel, nu după.

Pentru ca regulile Fondului să lase loc și ecosistemelor în formare, FICSIMM a depus poziția inițială în decembrie 2025, amendamente la propunerea de regulament în ianuarie 2026 și **19 amendamente la proiectul de raport ITRE** în aprilie 2026, transmise co-raportorilor. Amendamentul-fanion introduce **condiționalitatea de ecosistem IMM**: proiectele peste un anumit prag depun un „SME Integration Plan”, cu angajamente măsurabile privind ponderea IMM-urilor în valoarea proiectului, rolul lor în activitățile de bază (inovare, inginerie, digitalizare, servicii - nu doar sarcini periferice) și mecanisme de cooperare pe termen lung. Am cerut, în plus, **IMM-urile să fie clar menționate printre beneficiarii principali** în articolul 3, **intensități de ajutor mai mari și asistență tehnică dedicată pentru IMM-urile din regiunile mai puțin dezvoltate, condiții de acces proporționale, ca IMM-urile să poată fi lideri de proiect, nu veșnici parteneri juniori, o cotă minimă de reprezentanți ai IMM-urilor în grupul consultativ al fondului și complementaritate explicită cu politica de coeziune**.

Precizăm că **FICSIMM nu a susținut cote naționale sau „plicuri” regionale, ci reguli care corectează dezavantajele structurale: excelență pentru toți, dar cu șanse reale pentru toți.**

Pentru Concordia, ECF este locul în care Manifestul și Caravana se întâlnesc cel mai direct. Punctul 4 din Manifest cere consorții naționale în care companii mari, IMM-uri inovatoare, universități și bănci lucrează în jurul unor obiective comune. Companiile membre ale confederației sunt, în mod natural, **ancorele** acestor consorții; IMM-urile din FICSIMM și OFA și PACT sunt furnizorii, integratorii și inovatorii de care aceste consorții au nevoie pentru a puncta la ECF. **Propunem**, prin urmare, **ca pregătirea pentru ECF să devină un exercițiu comun: o cartografiere a lanțurilor de furnizori ale membrilor mari ai Concordia și a IMM-urilor care le pot completa, astfel încât, la deschiderea primelor apeluri, România să aibă consorții gata formate, nu grupuri de lucru**.

5.7. Achiziții publice: 23 de propuneri ca IMM-urile să fie parte din contracte

La draft-ul de Regulament european privind achizițiile publice, publicat de Comisie pe 9 septembrie 2026, FICSIMM a transmis **23 de propuneri din perspectiva IMM-urilor**: accesul IMM-urilor ca obiectiv operativ al regulamentului; **principii minime de transparență sub prag**; **plafonul de 50% din cifra de afaceri** și interzicerea cerinței de experiență anterioară în contracte publice; **loturi pe principiul „aplici sau explici public”**; **plata la 30 de zile**, **avans minim de 30% pentru contractele strategice și plata directă a subcontractorilor ca drept; eliberarea proporțională a garanțiilor; clauze de indexare obligatorii pentru contractele de peste 12 luni; un „SME Test” pentru toate actele delegate**.

Angajamentul luat în Caravană: participanții vor primi un rezumat aplicat la adoptarea formei finale.

5.8. Energie, industrie, capital uman și disparități

Pe Industrial Accelerator Act, FICSIMM a depus 20 de propuneri în martie și **20 de amendamente în mai 2026**: fereastră IMM de minimum 30% din fondurile publice asociate actului, „clauză de reziliență” de minimum 25% din schemele naționale pentru firme sub 50 de angajați, autorizare în 30 de zile în loc de 45 pentru proiectele IMM, declarație standardizată gratuită de furnizor împotriva cererilor de date în cascadă.

La **Planul pentru energie accesibilă** (iunie 2025), am propus **agregarea achizițiilor de energie prin hub-uri regionale**.

Pentru **viitorul Fond Social**, am formulat cinci cerințe (fond distinct cu buget protejat, parteneri sociali în programare, finanțare multianuală pentru formare, țintirea comunităților în depopulare, rezultate măsurate în angajări).

În observațiile pe **Nota de consens social pentru PNRP** (septembrie 2026), am cerut **structurile IMM ca membri cu drept de vot în observatoarele regionale de competențe și consorții de IMM-uri pentru învățământ dual**.

Pe **disparități**, FICSIMM a depus încă din aprilie 2024 un număr de 13 propuneri pentru județele rămase în urmă (**planuri județene de dezvoltare economică, microfinanțare, zone economice speciale, conectivitate cu polii urbani**), reluate în 2026 sub forma unui **instrument dedicat, cu buget separat, ținut în funcțiune mai mult de un ciclu electoral**.

Poziția privind **reforma administrativ-teritorială** (octombrie 2025) cere **programare pe bazine economice reale, nu pe granițe administrative** - formula pe care ADR-urile au folosit-o în toate etapele.

5.9. Inovarea și sustenabilitatea „pe limba” fiecărui domeniu de activitate

Unul dintre lucrurile cel mai clare auzite în Caravană este că **„inovare” și „sustenabilitate” rămân, pentru majoritatea antreprenorilor, cuvinte din limbajul altora**. Noul Bauhaus European, discutat la Iași, este un exemplu de „traducere” reușită: Nicole Kim Ang (EIT Community NEB) a formulat-o simplu - „poți avea ceva frumos, incluziv și sustenabil în același timp (...) dacă iei perspectiva comunității locale, le asculți și afli care sunt nevoile” -, iar cele două proiecte câștigătoare She Builds NEB arată cum devin cele trei principii un model de business, nu un capitol de raport.

Reprezentantul MINET a spus-o la Râmnicu Vâlcea în numele industriei: nimeni nu cumpără sustenabilitate, toată lumea cumpără preț, durabilitate și beneficii.

La atelierele despre AI, întrebările au fost „ce automatizăm, cât costă, cum protejăm ce digitalizăm”. Iar în publicul nostru, un ghid european despre decarbonizarea industriei sau despre inteligența artificială generativă nu spune nimic despre firma proprie.

Problema nu este lipsa de interes, ci lipsa de „traducere”.

„Traducerea” înseamnă să răspundem, pentru fiecare domeniu de activitate în parte, la trei întrebări simple:

Ce înseamnă concret inovarea și sustenabilitatea în acest domeniu - pentru o pensiune, o firmă de contabilitate, un cabinet medical, un atelier de mobilă, o fermă cu procesare sau o firmă de

construcții răspunsul este de fiecare dată altul: un sistem de rezervări și consum de energie monitorizat, automatizarea raportărilor și e-Factura, telemedicină și echipamente eficiente energetic, lemn certificat și deșeuri valorificate, ambalaje și lanț scurt, materiale cu amprentă redusă și șantier digitalizat.

Ce cere piața - clientul mare, banca și autoritatea contractantă - de la firmă în următorii trei ani: ce date de raportare vor fi solicitate pe lanțul de aprovizionare, ce certificări deschid ușa la contracte, ce indicatori privește banca la un credit verde. Și

Ce finanțare există, pe domeniu, pentru pasul următor: de la instrumentul ENERGO-IMM pentru producție, la voucherele de eficiență energetică și de decarbonizare pe care le-am propus în pozițiile pe Strategia energetică și pe Industrial Accelerator Act, până la programele bancare personalizate. Din noiembrie 2026, răspunsul include și INOV-IMM (prototip, testare pe piață, protecția proprietății intelectuale) și DIGITAL-IMM (automatizare, gestiune integrată, comerț electronic, securitate cibernetică, formare) - instrumentele FICSIMM prin care „traducerea" inovării și a digitalizării se încheie cu o sursă de finanțare disponibilă în orice lună a anului, nu doar la deschiderea unui apel.

FICSIMM & OFA & PACT au deja piesele acestui program, dar nu încă asamblate:

Diagnoza de maturitate a firmei pe șase arii, prezentată la fiecare etapă a Caravanei, este instrumentul de intrare: arată în zece minute unde pierde firma bani și timp și, implicit, unde inovarea are sens.

Atelierele despre AI, automatizare și securitate digitală au dovedit că formatul „întrebare din sală - exemplu din domeniu" funcționează mai bine decât orice prezentare generală.

Webinariile organizate cu MIPE în 2024 - „Cum transformăm inovarea dintr-o cheltuială într-o investiție?" - și programul OFA Academica sunt câteva canale de livrare deja existente.

Iar în pozițiile europene am cerut constant ca IMM-urile să nu primească, în cascadă, obligațiile de raportare ESG ale companiilor mari fără sprijin și fără modele standardizate.

Ce propunem, concret, este un **program de „traducere sectorială"** cu patru componente:

- **Fișe sectoriale de două pagini** pentru cele 8-10 domenii cele mai frecvente în rândul membrilor, scrise împreună cu un antreprenor din domeniu, nu doar cu un expert;

- **Ateliere pe domenii** în edițiile viitoare ale Caravanei, în locul atelierelor generale, cu diagnoza de maturitate ca punct de plecare și un plan în trei pași ca punct de sosire;

- **Mentorat între firme**, prin programul Mastermind, în care o firmă care a făcut deja pasul îl explică uneia care îl pregătește; și

- **O legătură directă cu finanțatorii**, astfel încât fiecare fișă să se încheie cu instrumentul financiar potrivit domeniului. Pentru producție, cel pentru retehnologizare; pentru inovare, INOV-IMM; pentru digitalizare, DIGITAL-IMM.

5.10. Antreprenoriat feminin și tineri

În poziția pe MFF, am cerut **anvelope dedicate pentru start-up-urile conduse de femei** în sectoare masculinizate și date dezagregate pe sex; în observațiile pe PNRP, **scheme de antreprenoriat feminin și pentru tineri în județele mai puțin dezvoltate, tratate ca instrumente de coeziune**. Pentru schemele naționale post-2027 de tip start-up propunem **microfinanțare cu garanție publică, mentorat obligatoriu și un indicator de succes bazat pe rata de supraviețuire a firmelor la 36 de luni** după încetarea sprijinului, nu pe numărul de contracte semnate. OFA aduce în paralel programele proprii (Mastermind, OFA Academica). Rezultatul concret din 2026 este She Builds NEB: patru etape în Nord-Est, provocări ale comunității votate în fiecare județ, opt echipe de antreprenoare în finala de la Iași și două echipe - Showslide și UVIA - intrate într-un program de incubare de opt luni, cu 4.000 de euro fiecare și o invitație la Slush, Helsinki. FICSIMM, OFA și partenerii Ignite NEB le vor sprijini pe tot parcursul, până la Demo Day-ul din vara lui 2027.

5.11. Reprezentare și dialog social: canalul cerut de antreprenori

La întrebarea „Unde spun ce am de spus?”, răspunsul construit în Caravană este un **lanț în cinci pași**:

- Firma semnalează problema;
- Noi verificăm dacă este caz izolat sau problemă de sector;
- O transformăm în document de poziție, cu cifre și soluții;
- Concordia și BusinessEurope o integrează în poziția comună;
- Comisia, Parlamentul European și CESE o primesc ca amendament.

Din 2026, FICSIMM pune la dispoziția membrilor, prin proiectul de dialog social aflat în curs de implementare, un **Centru de sprijin pentru membri**.

La nivel național, cerem în continuare un **Pact Național pentru Competitivitatea IMM-urilor**, cu calendar și responsabilități.

Rămânem onești cu privire la limite: bucla de feedback către firme este lentă, iar urmărirea propunerilor este incompletă. Ambele se rezolvă cu același lucru: **mai mulți membri activi**.

6. Concluzii și pașii următori

Unsprezece județe, peste 1.175 de participanți în sală, peste 10.000 în online și o singură concluzie: **IMM-urile vor predictibilitate și un stat partener - și au înțeles că nu le pot obține singure, ci doar printr-o voce comună, prezentă acolo unde se scriu regulile**. Toate temele din capitolul 4 sunt fațete ale acestei concluzii: predictibilitatea fiscală și taxarea muncii țin de un stat care nu schimbă regulile peste noapte și nu penalizează munca formală; viteza banilor și trecerea la instrumente financiare țin de un stat partener, nu ghișeu; izolarea antreprenorului ține de nevoia unei voci comune. Concluzia nu s-a schimbat de la Alba Iulia la Iași; s-a adăugat doar dovada că, **atunci când autoritățile locale și regionale deschid ușa, antreprenorii intră**.

Pe baza celor auzite, FICSIMM, OFA și PACT își asumă următorii pași:

* **Integrarea problemelor culese în observațiile pe Planul Național și Regional de Parteneriat și în pozițiile pe Fondul European pentru Competitivitate aflate în lucru, precum și în poziția privind hărțile ajutoarelor de stat regionale 2028-2034** (reducerea în doi pași a intensităților și menținerea agențiilor de dezvoltare regională ca autorități de management);
* **Transmiterea către participanți a rezumatului aplicat al regulamentului european privind achizițiile publice**, la adoptarea formei finale;
* **Susținerea în continuare, în dialogul cu Guvernul și cu Ministerul Energiei, a instrumentului ENERGO-IMM pentru retehnologizarea IMM-urilor energofage**;
* **Transmiterea către toate instituțiile relevante a propunerilor INOV-IMM și DIGITAL-IMM, cu solicitarea unei etape-pilot în 2027, și susținerea includerii celor trei instrumente în arhitectura de instrumente financiare a Planului de Parteneriat Național și Regional 2028 - 2034;**

* **Un mecanism simplu de transmitere a problemelor din firme, prin Centrul de sprijin pentru membri și fișa standard de punct de vedere, astfel încât o problemă semnalată la Târgu-Jiu, Buzău sau Timișoara să aibă un traseu vizibil până în documentele depuse la București și la Bruxelles;**
* **Continuarea înscrierii de membri noi în județele parcurse și pregătirea edițiilor viitoare ale Caravanei, cu ateliere pe domenii de activitate;**
* **Un raport de urmărire, cu ce a fost preluat din propunerile de mai sus și ce nu, în primul trimestru al anului 2027.**
* **Participarea structurilor OFA și FICSIMM în grupurile de lucru pentru cadrul 2028 - 2034;**
* **Sprijinirea echipelor Showslide și UVIA în programul de incubare She Builds NEB (noiembrie 2026 - iulie 2027), împreună cu Atelierul de Idei / GoodTech Living Lab și Digital Innovation Zone, și prezentarea rezultatelor la Demo Day.**

Anexă. Documentele FICSIMM & OFA & PACT la care face trimitere raportul

Toate documentele sunt disponibile public la **ficsimm.eu/resurse**, în limba română și în limba engleză.

* Cadrul Financiar Multianual 2028-2034 - poziție inițială (aprilie 2025, 33 de recomandări) și reacție la propunerea Comisiei Europene (iulie 2025);
* Fondul European pentru Competitivitate - poziție inițială (decembrie 2025), amendamente la propunerea de regulament (ianuarie 2026) și 19 amendamente la proiectul de raport ITRE (aprilie 2026);
* Hărțile ajutoarelor de stat regionale 2028-2034 - 22 de amendamente (august 2026);
* Regulamentul european privind achizițiile publice, COM(2026) 590 final - 23 de propuneri din perspectiva IMM-urilor (septembrie 2026);
* Industrial Accelerator Act - poziție inițială (martie 2026, 20 de propuneri) și amendamente (mai 2026, 20 de amendamente);
* Instrumentul financiar ENERGO-IMM pentru retehnologizare și eficiență energetică - fișă de produs (octombrie 2025) și solicitare de implementare (martie 2026);
* Instrumentele financiare INOV-IMM (inovare) și DIGITAL-IMM (transformare digitală) - propuneri FICSIMM (noiembrie 2026);
* EU Inc. / Regimul 28 - poziție inițială (februarie 2026) și reacție preliminară la propunerea de regulament (martie 2026);
* Reducerea disparităților din interiorul regiunilor - 13 propuneri (aprilie 2024); regiunile de frontieră estică și EastInvest Facility (februarie 2026); reforma administrativ-teritorială (octombrie 2025);
* Decalogul IMM-urilor pentru președinte și guvern (mai 2025); elemente pentru discuția cu CESE (februarie 2026); documentul de poziție „IMM-urile în Europa de azi și de mâine” (martie 2026);
* Observații la Nota de consens social privind Planul Național și Regional de Parteneriat (septembrie 2026);
* Prezentarea „La masa unde se scriu regulile” - dialogul social european 2024-2026, folosită la toate etapele Caravanei.

Caravana (Regiunile Centru, Vest, Sud-Vest Oltenia, Sud-Muntenia) - septembrie 2026:

Caravana (Regiunea Nord-Est) - octombrie 2026:

Alba-Iulia, județul Alba:

AGEO
Ai visul

Deva, județul Hunedoara:

AGEO

Timișoara, județul Timiș:

Târgu-Jiu, județul Gorj:

Craiova, județul Dolj:

Dacă vrei să faci o schimbare
devino membră OFA!
FICSIMM
ING

Râmnicu-Vâlcea, județul Vâlcea:

PACT
AGED
BIZ

Pitești, județul Argeș:

Bacău, județul Bacău:

Ești liberă
să tot
îndrăznești.
Și să reușești.
She Builds NEB

Piatra Neamț, județul Neamț:

CARAVANA
EIT Community Ignite NEB 2026, România
She Builds NEB
6 octombrie 2026 // Piatra Neamț
CONFERINȚA REGIONALĂ
Obiectiv Europa 2034:
FICSIMM
Pentru IMM-uri competitive.

Suceava, județul Suceava:

AGEO
Biz
LOVE

Iași, județul Iași:

Misavan
Dacă vrei să faci o schimbare
For better business, life and world.

Ești liberă să tot îndrăznești, și să reușești.
Misavan
Ai visul.